

Sygn. akt II Ca 196/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dorota Gamrat-Kubeczak
-----------------	----------------------------

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 3 kwietnia 2017 roku w S.

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna w W.

przeciwko S. K.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwaną od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 31 października 2016 roku, sygn. akt II C 525/16

oddala apelację.

SSO Dorota Gamrat-Kubeczak

Sygn. akt II Ca 196/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 października 2016 r. Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie po rozpoznaniu sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w W. przeciwko S. K. o zapłatę (sygn. akt II C 525/16):

1. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 499,18 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 17 lutego 2016 roku do dnia zapłaty;
2. oddalił powództwo w pozostałej części;
3. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 272,87 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy oparł powyższe rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach.

W dniu 30 maja 2014 r. powód zawarł z pozwaną umowę pożyczki kwoty 5.900 zł na okres 60 tygodni od dnia zawarcia umowy. Powód naliczył pozwanej opłatę przygotowawczą (za sporządzenie umowy) w kwocie 684,40 zł oraz koszt ubezpieczenia w wysokości 944 zł. Powód naliczył pozwanej oprocentowanie w wysokości 16 % w kwocie 723,75 zł.

Zgodnie z § 7 umowy klient zobowiązuje się spłacić całość zobowiązania przez, dokonywanie wpłat tygodniowych rat przelewem lub przekazem pocztowym na indywidualny rachunek bankowy pożyczkodawcy wskazany w § 1 w terminach, ratach i wysokościach określonych w § 1 umowy. Zgodnie z § 8 umowy, w przypadku, gdy klient opóźnia

się w spłacie danej raty, pożyczkodawca może podjąć kroki w celu wyjaśnienia przyczyn opóźnienia i wyegzekwowania płatności polegające na wykonaniu dodatkowych kontaktów telefonicznych, wysłaniu do klienta listu lub wizyty domowej. W związku z opóźnieniem w spłacie pożyczkodawca uprawniony jest naliczyć opłatę za zwłokę, która ma zrekompensować pożyczkodawcy poniesione przez niego koszty w związku z powyższymi czynnościami. Opłata za zwłokę wyliczana będzie jako 15 zł za każdy dodatkowy zrealizowany kontakt telefoniczny lub wysłany list lub wizytę domową, chyba że opóźnienie w spłacie danej raty było spowodowane okolicznościami, za które klient nie ponosi odpowiedzialności. W § 9 umowy wskazano, iż pożyczkodawca będzie dokonywał powyższych dodatkowych kontaktów telefonicznych, wysyłał listy lub odbywał wizytę domową skutkującą obciążeniem opłatą za zwłokę nie częściej, niż co 8 dni. Opłata za zwłokę została obliczona w sposób ryczałtowy w oparciu o dodatkowe koszty działań podejmowanych bezpośrednio i wyłącznie przez pożyczkodawcę lub jego przedstawicieli w przypadku zwłoki klienta w spłacie rat pożyczki i obejmuje koszty powyższych dodatkowych listów, kontaktów telefonicznych i wizyt. Klient informowany jest przez pożyczkodawcę o naliczeniu opłaty za zwłokę w drodze pisemnego zawiadomienia. Naliczona opłata za zwłokę wymagalna jest w terminie płatności najbliższej raty pożyczki. W § 11 umowy podano, iż oprocentowanie za każdy tydzień okresu, na który została zawarta umowa, zostało obliczone na bazie dziennej od kwoty kapitału pozostałej do spłaty na początku każdego tygodnia obowiązywania umowy, z uwzględnieniem okresu korzystania z niego przez klienta przy założeniu, że ten spłaca raty pożyczki w terminach i wysokości określonych w umowie. Odsetki naliczane są poczynając od 8 dnia od dnia zawarcia umowy. Zgodnie z § 17 i 18 umowy spłata zobowiązania została zabezpieczona ubezpieczeniem grupowym na podstawie Umowy Grupowego (...) /4, zawartej między pożyczkodawcą a Pierwszym Amerykańsko- (...) Towarzystwem (...) na życie i (...) S.A.

Tytułem wykonania niniejszej umowy pozwana dokonała spłaty kwoty 5.860 zł.

Powód skierował do pozwanej następujące pisma: informację o przekazaniu sprawy do centrum windykacji z dnia 11 sierpnia 2015 roku, przedsądowe wezwanie do zapłaty z dnia 27 listopada 2015 roku oraz informację o stanie zadłużenia z dnia 9 stycznia 2016 roku.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne częściowo w świetle postanowień umowy pożyczki z dnia 30 maja 2014 roku oraz przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim oraz kodeksu cywilnego.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd I instancji ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, których autentyczność nie była kwestionowana, nadto nie budziła wątpliwości Sądu. Powód wykazał, przedstawiając oryginał umowy, na którym widnieje podpis pozwanej, że skutecznie zawarł z nią umowę pożyczki. Pozwana nie zakwestionowała prawdziwości swojego podpisu, zatem fakt zawarcia umowy pomiędzy stronami sporu należało uznać za udowodniony. Sąd miał na uwadze, że powód wraz z pozwem przedłożył dokumenty wraz z dowodami nadania wskazujące, że kierował wezwania do zapłaty i ponaglenia na adres pozwanej od który jest ona zameldowana od 1992 r. Zdaniem Sądu Rejonowego argumenty, że toczy się wobec pozwanej postępowanie o ogłoszenie upadłości konsumenckiej i nie jest w stanie spłacić żądanej kwoty, nie stanowią argumentów pozwalających na oddalenie powództwa. Postępowanie o ogłoszenie upadłości konsumenckiej na dzień nie zostało zakończone, a uwarunkowania osobiste pozwanej i prowadzone wobec niej inne postępowania egzekucyjne również nie uzasadniają takiego rozstrzygnięcia.

Za niezasadny w świetle art. 118 k.c. i art. 120 k.c. Sąd uznał zarzut przedawnienia. Termin spłaty pożyczki został ustalony w treści umowy. Pożyczka udzielona umową z dnia 30 maja 2014 r. miała być spłacona przez okres 60 tygodni od daty zawarcia umowy, czyli do dnia 25 lipca 2015 r. Roszczenie z tytułu pożyczki stało się wymagalne z dniem 26 lipca 2015 r. i od tego dnia rozpoczął biec 3 - letni termin przedawnienia. Już w dniu 17 lutego 2016 r. powód wniósł pozew w sprawie, czym zgodnie z art. 123 k.c., przerwał bieg terminu przedawnienia.

W ocenie Sądu I instancji zasadność żądania powoda może dotyczyć wyłącznie kwoty pożyczki rzeczywiście udzielonej pozwanej i naliczonych od niej zgodnie z umową odsetek, albowiem obciążanie pozwanej dodatkowymi kosztami pożyczki obejmującymi opłatę przygotowawczą za udzielenie pożyczki w kwocie 684,40 zł oraz kosztami ubezpieczenia

w wysokości 944 zł uznać należało za bezzasadne i naruszające interesy konsumenta. Podobnie w zakresie opłat windykacyjnych.

W związku z tym Sąd Rejonowy ustalił, że łączna wysokość zobowiązania pozwanej powinna kształtować się kwotą rzeczywiście udzielonej pożyczki - 5.900 zł, powiększonej o odsetki umowne, naliczone przez okres trwania umowy w wysokości i sposób ustalony w umowie. Łącznie zatem pozwana powinna zwrócić powodowi kwotę 6.359,18 zł, w tym 5.900 złotych kapitału i 459,18 zł odsetek. Wysokość odsetek Sąd ustalił mając na uwadze § 1, 7 i 11 umowy. Pozwana zobowiązała się do spłaty kwoty pożyczki w 60 tygodniowych ratach. Termin spłaty pierwszej raty i kolejnych tygodniowych rat Sąd liczył począwszy od 8 dnia od dnia zawarcia umowy, tj. od dnia 7 czerwca 2014 r. Sąd ustalił 60 rat w kwotach: pierwsza rata - 98,53 zł, a kolejne - 98,33 zł. Nadto, oprocentowanie Sąd policzył za każdy tydzień okresu, na który została zawarta umowa od kwoty kapitału pozostałej do spłaty na początku każdego tygodnia obowiązywania umowy, z uwzględnieniem okresu korzystania z niego przez klienta przy założeniu, że ten spłaca raty pożyczki w terminach i wysokości określonych w umowie.

Przyjmując, że pozwana powinna zwrócić powodowi łącznie kwotę 6.359,18 zł (5.900 zł kapitału i 459,18 zł odsetek) to po odliczeniu dotychczas uiszczonych przez nią kwoty 5.860 zł do zwrotu pozostaje kwota 499,18 zł, którą Sąd I instancji zasądził od pozwanej na rzecz powoda wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 lutego 2016 r. do dnia zapłaty. O odsetkach od ww. kwoty rozstrzygnięto na podstawie art. 481 § 1 k.c., zgodnie z żądaniem powoda, od dnia wniesienia pozwu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodziła się pozwana zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, poprzez pominięcie przez sąd zgłoszonych przez nią wniosków dowodowych i tym samym błędne ustalenie stanu faktycznego. Apelująca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia.

W uzasadnieniu apelacji pozwana zaprzeczyła, aby otrzymała od powoda tekst umowy pożyczki pieniężnej z dnia 30 maja 2014 r. i jakoby wyraziła zgodę na treść (warunki) umowy. Pozwana nie otrzymała umowy w pozwie z jej własnoręcznym podpisem. Pozwana przyznała, że była w przeszłości klientką powoda, jednak nigdy nie brała kwot tak wysokich. Pozwana zakwestionowała, jakoby otrzymała pisma ponagające o spłacie pożyczki czy wypowiedzenie umowy, nadto zaprzeczyła, aby otrzymała od powoda kwotę pożyczki w wysokości 5900 zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Tytułem wstępu wskazania wymaga, iż stosownie do dyspozycji art. 505¹³ § 2 k.p.c., jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, to uzasadnienie wyroku sądu Odwoławczego w postępowaniu uproszczonym powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa.

Uwzględniając powyższe zważyć należało, iż zaskarżonym orzeczeniem Sąd I instancji częściowo uwzględnił żądanie powoda (...) S.A., który wywodząc w niniejszej sprawie powództwo o zapłatę w zakresie jego podstawy faktycznej wskazywał na zawartą przezeń z pozwaną S. K. umowę pożyczki z dnia 30 maja 2014 r., mocą której, powód udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 5.900 zł, a ta zobowiązała się do spłaty udzielonej kwoty pożyczki wraz z odsetkami umownymi w 60 tygodniowych ratach. Wedle twierdzeń powoda, pozwana nie wypełniała należycie swego zobowiązania, albowiem spłaciła pożyczkę jedynie w zakresie kwoty 5.860 zł. Powstało z tego tytułu zadłużenie, które Sąd Rejonowy ustalił na kwotę 499,18 zł, a której to zapłaty kwoty powód domagał się w tym postępowaniu.

Roszczenie powoda znajdowało zatem swoje uzasadnienie w dyspozycji przepisu art. 720 § 1 k.c. stanowiącego, iż przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Istotą zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki jest przeniesienie

własności przedmiotu pożyczki z pożyczkodawcy na pożyczkobiorcę i odwrotnie przy zwrocie pożyczki, przy czym przedmiotem powrotnego przeniesienia własności nie muszą być te same pieniądze lub te same rzeczy zamienne, o ile mają tę samą ilość i jakość. Kodeksowa definicja pożyczki wskazuje, że świadczeniem dającego pożyczkę jest przeniesienie na własność biorącego pożyczkę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych co do gatunku i wykonanie tego świadczenia dający pożyczkę powinien udowodnić w procesie cywilnym.

Istotnym na kanwie rozpatrywanej sprawie jest, iż pozwana w toku tego postępowania przeczyła temu, aby łączyła ją z powodową spółką umowa pożyczki z dnia 30 maja 2014 r. o treści wynikającej z dokumentu widniejącego na k. 5-6 akt sprawy, w tym w szczególności podnosiła, że nigdy nie otrzymała tekstu tej umowy i nie wyrażała zgody na wskazane w niej warunki.

Mieć zatem należało na uwadze, iż kwestią kluczową dla rozstrzygnięcia sprawy był rozkład ciężaru dowodu, który reguluje art. 6 k.c. stanowiąc, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Ciężar dowodu w rozumieniu cytowanego przepisu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów, albowiem po myśli art. 232 k.p.c., strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Ciężar dowodu wiąże się z obowiązkiem twierdzenia i obowiązkiem dowodzenia tych wszystkich okoliczności, które mogą być stosownie do przepisu art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu, w szczególności tych, które są w sprawie sporne. Co prawda reguła ta nie może być pojmowana w ten sposób, że ciąży on zawsze na powodzie, gdyż w zależności od rozstrzyganych w procesie kwestii, ciężar dowodu co do pewnych faktów będzie spoczywał na powodzie, co do innych z kolei na pozwanym (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1969 r., II PR 313/69). To jednak należy mieć na względzie, iż ciężar dowodu spoczywa na tym, kto twierdzi, a nie na tym, kto zaprzecza określonym faktom (ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat). Co jest o tyle zrozumiałe, iż nie sposób obciążać określonej strony ciężarem dowodzenia wystąpienia okoliczności negatywnych (vide: wyrok SN z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 449/09).

W zaistniałej sytuacji procesowej, bez wątpienia to na powódce spoczywał ciężar wykazania zarówno zasadności jak i wysokości dochodzonego roszczenia. W związku z tym obarczał ją ciężar wykazania za pomocą wiarygodnych dowodów, iż strony łączyła umowa pożyczki i o jakiej treści, że doszło do wydania pożyczkobiorcy przedmiotu pożyczki, jak również, że wiarygodność z tytułu umowy jest wymagalna. Jeżeli zaś pozwana kwestionowała wysokość dochodzonego przez stronę powodową roszczenia, to właśnie ona winna wykazać, iż zadłużenie z tytułu umowy pożyczki spłaciła w całości (tak też SN w wyroku z dnia 11 czerwca 1999 r., II CKN 390/98).

W wyniku wnikliwej analizy załączonych do akt sprawy dowodów Sąd Odwoławczy doszedł nade wszystko do przekonania, iż powódka poza wszelką wątpliwością wykazała, że łączyła ją z pozwaną umowa pożyczki nr (...) zawarta dnia 30 maja 2014 r. o treści przez nią wskazywanej. Okoliczności ta wynikała wprost z załączonego do akt sprawy dokumentu umowy pożyczki widniejącego na k. 5 -6 akt sprawy, na którym to widnieje podpis S. K., zaś pozwana w toku tego postępowania nie twierdziła, iżby podpis ten nie został przez nią nakreślony. Co niezwykle istotne, okoliczność zawarcia przez strony przedmiotowej umowy pożyczki została w istocie wprost przyznana przez samą pozwaną, która przed sądem pierwszej instancji na rozprawie w dniu 30 maja 2016 r. oświadczyła, że „Tę pożyczkę wzięłam na rachunki i opłaty bieżące. Pomagałam również spłacić jakieś rachunki lub długi mojego taty, który jest nałogowym hazardzistą. Podpisałam tą umowę, bo miała nóż na gardle, wpadłam w pętlę kredytową” (k. 37). Tym samym pozwana przyznała, że dokument ten został przez nią podpisany, co potwierdza wersję podawaną przez powódkę, iż w dniu 30 maja 2014 r. rzeczywiście doszło do zawarcia przez strony umowy pożyczki na warunkach wynikających z dokumentu widniejącego na 5 -6 akt sprawy.

Treść umowy pożyczki z dnia 30 maja 2014 r. wskazuje, iż powódka udzieliła pozwanej pożyczki w kwocie 5.900 zł, zaś pozwana zobowiązała się do spłaty kapitału udzielonej kwoty pożyczki wraz z odsetkami umownymi w wysokości 16 %, w 60 tygodniowych ratach począwszy od 8 dnia od dnia zawarcia umowy. Jak trafnie ustalił w tej mierze Sąd I instancji, biorąc pod uwagę datę zawarcia umowy pożyczki oraz przewidziany czas jej trwania, termin zapłaty ostatniej raty pożyczki upływał pozwanej w dniu 25 lipca 2015 r. Skoro termin ten już niewątpliwie upłynął, to stwierdzić należało, że powódka była uprawniona do dochodzenia zapłaty należności wynikającej z przedmiotowej umowy. Wbrew przy

tym zarzutom pozwanej, celem skutecznego dochodzenia zapłaty tejże należności powódka nie musiała ani umowy pożyczki tej wypowiadać, ani wzywać pozwaną do zapłaty należności wynikające z umowy. Wobec upływu terminu na jaki umowa pożyczki została zawarta, wierzytelność z tytułu zwrotu przedmiotu pożyczki stała się wymagalna, co samo w sobie aktualizowało po stronie powódki uprawnienie domagania się jej zwrotu.

Jednocześnie nie budziło wątpliwości Sądu Okręgowego, iż wbrew zarzutom pozwanej podniesionym w apelacji, przedmiot pożyczki został jej wydany.

W myśl art. 231 k.p.c. sąd może uznać za ustalone fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów (domniemania faktyczne). Cytowany przepis zawiera definicję domniemania faktycznego, którego treścią jest uznanie w okolicznościach danej sprawy za ustalony określony fakt istotny dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z zasad logiki i doświadczenia z innych, ustalonych już faktów (por. wyrok SN z dnia 3 grudnia 2003 r., I CK 297/03, M. Praw. 2006, nr 3, s. 147; uzasadnienie wyroku SN z dnia 28 września 2005 r., I CK 114/05, LEX nr 187000; wyrok SN z dnia 11 lutego 2015 r., I UK 209/14, LEX nr 1678956). W orzecznictwie przyjmuje się, że dyspozycja art. 231 k.p.c. powinna znaleźć zastosowanie wyłącznie w braku bezpośrednich środków dowodowych (tak SN w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 lutego 2002 r., IV CKN 718/00, LEX nr 54362), a jednocześnie dla wniosku domniemania nie ma innych hipotez konkurencyjnych i wniosek nie budzi wątpliwości z uwagi na starannie zebrane dowody (por. wyrok SN z dnia 16 stycznia 2014 r., I UK 285/13, LEX nr 1498591).

Z taką właśnie sytuacją w przekonaniu Sądu Odwoławczego mieliśmy do czynienia w niniejszej sprawie. Skoro na podstawie zgromadzonego tym postępowaniu sprawie materiału dowodowego możliwym było jednoznaczne ustalenie, że strony w dniu 30 maja 2014 r. zawarły umowę pożyczki, a pozwana nie przeczyła twierdzeniem powódki, że przynajmniej częściowo pożyczkę spłaciła (fakt ten zgodnie z art. 230 k.p.c. uznać zatem należało za przyznany), to oczywistym jest, że przedmiot pożyczki musiał niewątpliwie zostać jej wydany. Już bowiem tylko zwykłe zasady doświadczenia życiowego przekonują, że nikt nie spłacałby rat pożyczki, jeżeli nie otrzymałby wcześniej od pożyczkodawcy przedmiotu pożyczki.

W tej sytuacji nie powinno budzić zastrzeżeń stwierdzenie, iż strony łączyła ważna umowa pożyczki z dnia 30 maja 2014 r., że przedmiot pożyczki został pozwanej wydany i co niezwykle istotne, że do dnia 25 lipca 2015 r. pozwana obowiązana była zwrócić powódce udzielony jej kapitał pożyczki wraz należnymi odsetkami umownymi. Wysokość należności z tego tytułu w sposób prawidłowy została ustalona przez Sąd I instancji na kwotę 6.359,18 zł, w tym 5.900 zł tytułem kapitału pożyczki i 459,18 zł tytułem odsetek umownych – wyliczonych zgodnie z treścią § 1, 7 i 11 łączącej strony umowy.

Tymczasem pozwana w tym postępowaniu nie wykazała, aby wywiązała się należycie ze spoczywającego na niej w tym zakresie obowiązku i w umówionym terminie spłaciła całą należność z tytułu zawartej umowy pożyczki. Jak już wyżej wskazano, pozwana obowiązana była zapłacić na rzecz powódki łączną kwotę 6.359,19 zł, a strona powodowa przyznała jedynie okoliczność, że pozwana spłaciła należność w zakresie kwoty 5.860 zł, zatem co do zasady do zapłaty pozostawałaby jeszcze kwota 499,18 zł (6.359,18 zł – 5.860 zł). Pozwana w toku tego postępowania nie przedstawiła jakiegokolwiek dowodu, że dokonała spłaty pożyczki na wyższą kwotę, w tym by należność z tego tytułu spłaciła w całości, a wręcz przeciwnie. Pozwana na żadnym etapie postępowania nie twierdziła nawet, aby przedmiotowe zadłużenie spłaciła w całości, czy też w większym zakresie aniżeli wskazywała powódka. Skoro zasadniczo okoliczności dotyczące istnienia i wysokości zadłużenia pozwanej z tytułu umowy pożyczki z dnia 30 maja 2014 r. na łączną kwotę 499,18 zł znajdowały potwierdzenie w załączonych do akt sprawy dokumentach i stanowisku procesowym stron, a apelująca nie zdołała wykazać, aby należność z tego tytułu w całości spłaciła, to w tej sytuacji stwierdzić należało, że powódka w tym zakresie niewątpliwie wykazała zasadność dochodzonego przezeń roszczenia, a zatem słusznie jej powództwo zostało uwzględnione.

Tak argumentując i nie znajdując podstaw do zmiany zaskarżonego orzeczenia, Sąd Okręgowy apelację pozwanej jako niezasadną oddalił, o czym na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł w sentencji wyroku.

SSO Dorota Gamrat – Kubecek